EUROPADOMSTOLENS DOMAR

Maj–juli 2026

Anna Rogalska Hedlund*

Under andra kvartalet av 2026 kom avgöranden rörande konventionsrättsliga aspekter i återkommande situationer såsom Rysslands olagliga agerande på Krim (se Bazhenov m.fl. mot Ryssland och Ukraina, dom 16.07.2026), Turkiets oproportionerliga hantering av personer som haft samröre med det som regimen numera klassar som terroristorganisationer (se Yasak mot Turkiet, dom 05.05.2026, stor kammare) och där Polens rättsstatskris hanteras (se Sobczyńska m.fl. mot Polen, dom 21.05.2026).

Andra frågeställningar som fortsätter prägla Europadomstolens praxis och där domstolen markerat är institutionell sexism, polisvåld och journalistikens roll som allmänhetens vakthund. I målet Ubeda m.fl. mot Italien (dom 02.07.2026) riktade domstolen skarp kritik mot de italienska myndigheternas passivitet vid anmälningar om våld i nära relation. Domstolen fördömde även åklagarens djupt sexistiska och stereotypa motiveringar under processen. I fallet S.T. mot Tjeckien (dom 16.07.2026) finns paralleller till George Floyd-fallet i USA: En romsk man dog efter att ha hållits i bukläge under ett polisingripande. Europadomstolen markerade för pressfriheten i Tožičková mot Tjeckien (dom 28.05.2026) där domstolen fann att gripandet av en journalist under en miljödemonstration stred mot artikel 10.

* Anna Rogalska Hedlund är jur. kand. och specialiserad på fri- och rättighetsjuridik.

Översikten omfattar perioden maj till juli 2026. Närmast föregående översikt var införd i ERT 2026 s. 283 ff. De fullständiga texterna till de domar som kort refereras kan sökas på Europadomstolens hemsida http://hudoc.echr.coe.int. En dom från en kammare vinner laga kraft enligt artikel 44.2 i konventionen, dvs. om parterna förklarar att målet inte kommer hänskjutas till stora kammaren, om hänskjutande inte begärs inom tre månader, eller när panelen avslagit begäran om hänskjutande. Ett beslut om avvisning av ett mål eller en dom från en kommitté kan inte hänskjutas till stora kammaren. Följande förkortade benämningar används i rättsfallsöversikten: Konventionen = Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europadomstolen = Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

1. MOUELHI MOT BELGIEN (BESLUT 28.04.2026)

Fråga om missbruk av rätten till individuell klagorätt (artikel 35 § 3 a i konventionen) – asylsökande som påstod sig leva på gatan i Belgien var i själva verket inkvarterad i Nederländerna

Klaganden var tunisisk medborgare som efter att på disciplinära grunder ha utvisats från det belgiska mottagningssystemet hade tillerkänts rätt till boende genom en lagakraftvunnen dom. Europadomstolen beviljade inledningsvis interimistisk åtgärd enligt regel 39 med hänvisning till att han var hänvisad till att sova på gatan i strid med artikel 3 i konventionen. Det framkom emellertid att han hade varit inkvarterad i Nederländerna som asylsökande och inte hade korrigerat denna uppgift när Europadomstolen begärt en uppdatering utan tvärtom vidhållit att han fortfarande sov på gatan.

Europadomstolens kammare om sju domare avvisade enhälligt ansökan på grund av missbruk av klagorätten. Domstolen slog fast att avsiktligt oriktiga uppgifter i samband med en begäran om interimistisk åtgärd kan utgöra missbruk på samma sätt som oriktiga uppgifter i ett ansökningsformulär. Domstolen underströk advokaternas skyldighet att samarbeta lojalt med domstolen och framhöll att mål av detta slag mot Belgien belastar domstolens kapacitet.

2. YASAK MOT TURKIET (DOM 05.05.2026, STOR KAMMARE)

Fråga om förbudet mot straff utan stöd i lag (artikel 7 i konventionen) och förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) – fällande dom för medlemskap i terroristorganisation utan individualiserad uppsåtsbedömning och omänskliga förhållanden i häkte

Klaganden var en turkisk medborgare bosatt i Tyskland som dömdes till sju och ett halvt års fängelse för medlemskap i den organisation som de turkiska myndigheterna håller ansvarig för kuppförsöket den 15 juli 2016 och som i dag är terrorklassad i Turkiet. Domen grundades på hans medlemskap och uppdrag inom organisationens utbildningsgren fram till 2014, före terrorklassningen. Klaganden förnekade all kännedom om organisationens terroristsyften. Under häktningstiden förvarades han i ett fängelse, vars kapacitet ursprungligen var avsedd för 477 och senare utökades till 1 592 intagna men som under hans vistelse inrymde mellan 1 950 och 2 000 personer.

Till skillnad från kammarens bedömning från 2024 där ingen kränkning fastställdes fann Europadomstolens stora kammare, med elva röster mot sex, att det förelåg en kränkning av artikel 7 i konventionen. Domstolen underströk att terroristbrott i form av organisationsmedlemskap förutsätter en individua-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

liserad bedömning av det subjektiva rekvisitet. Det räcker inte att konstatera att den tilltalade tillhörde en struktur som sedermera klassificerades som terroristorganisation. De turkiska domstolarna hade inte förklarat varför klagandens engagemang i utbildningsfrågor, vid en tid då organisationen framträdde som en religiös och pedagogisk rörelse och inte hade klassificerats som terroristorganisation, ändå gav vid handen att han känt till och omfattat dess våldsamma syften. Enbart deltagande i en struktur som vid den relevanta tidpunkten uppfattades som laglig kunde inte i sig grunda det uppsåt som brottet förutsatte, och de nationella domstolarna hade inte heller sökt fastställa något personligt, funktionellt eller hierarkiskt samband med organisationens strategiska grenar.

Vad gällde förhållandena i häktet fann domstolen med nio röster mot åtta att det förelåg en kränkning av artikel 3. Fängelsets kapacitet hade visserligen utökats till 1 592 platser, men beläggningen uppgick ändå till nära 2 000 intagna vilket medförde att utomhusvistelsen var starkt begränsad till följd av den lilla gårdsytans storlek och otillräckliga sanitära faciliteter. Förhållandena hade bestått under nästan fyra år och var inte att betrakta som tillfälliga. Under sammanlagt 14 månader hade klaganden saknat en egen sovplats och utsattes under denna tid för konstant artificiellt ljus nattetid och sömnstörningar. Sammantaget överskred vistelsen den lidandenivå som är oundviklig vid frihetsberövande och nådde upp till den allvarlighetströskel som krävs för tillämpning av artikel 3. Turkiet ålades att betala 2 800 euro i ideell ersättning.

3. BATOU MOT SCHWEIZ (DOM 07.05.2026)

Fråga om mötes- och föreningsfriheten (artikel 11 i konventionen) – fällande dom mot arrangör av fredlig demonstration för andra deltagares störningar

Klaganden var utsedd arrangör av en tillståndsgiven demonstration i Genève på internationella kvinnodagen 2019, med omkring 1 000 deltagare. Polisen anklagade henne i efterhand för att den säkerhetsgrupp hon inrättat inte hade lyckats upprätthålla ordningen vid incidenter med klotter, fyrverkerier och en avvikelse från den godkända rutten, trots att inga gripanden gjorts. Hon ålades böter för brott mot tillståndsvillkoren, och nekades att få tre vittnen hörda om vilka åtgärder säkerhetsgruppen faktiskt vidtagit. Hennes överklaganden avslogs i samtliga nationella instanser.

Europadomstolen konstaterade att klaganden inte hade anklagats för att själv ha begått eller uppmanat till handlingarna, utan hölls ansvarig enbart för att inte ha reagerat tillräckligt kraftfullt mot andras agerande. Detta ansåg Europadomstolen vara en i sig problematisk slutsats, eftersom en arrangör inte kan hållas ansvarig för andras handlingar. Domstolarna hade dessutom bortsett från att klaganden tagit avstånd från incidenterna, de hade vägrat höra relevanta vittnen och de hade underlåtit att förklara varför ansvaret för att stoppa otillåtna

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

handlingar skulle ligga på arrangören snarare än polisen. Mot denna bakgrund, och då demonstrationen inte orsakat någon betydande störning eller fara, fann domstolen att den fällande domen – trots det obetydliga bötesbeloppet – varit oproportionerlig och riskerat en avskräckande effekt (klaganden hade själv slutat arrangera demonstrationer). Ingripandet var därför inte ”nödvändigt i ett demokratiskt samhälle”, och det förelåg en kränkning av mötes- och föreningsfriheten enligt artikel 11 i konventionen.

4. FAL MOT SPANIEN (DOM 12.05.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – utvisning av misstänkt jihadistrekryterare på grunder relaterade till nationell säkerhet

Klaganden var en marockansk medborgare som bott lagligt i Spanien sedan 2006, var gift och hade två barn. År 2019 identifierades han som en nyckelperson i en grupp som skickat unga personer från Madrid till Syrien och Irak för att ansluta sig till jihadistiska terrorgrupper. Utan att ha åtalats eller dömts i brottmål utvisades han genom ett administrativt förfarande till Marocko med ett tioårigt återreseförbud, ett beslut som grundades på polisrapporter och underrättelseinformation. Beslutet fastställdes efter en kontradiktorisk domstolsprövning. Hans efterföljande överklaganden avslogs av Spaniens högsta domstol och därefter landets författningsdomstol.

Europadomstolen fann att beslutsprocessen varit rättssäker, eftersom klaganden haft ombud och kunnat bestrida såväl bevisningen som avvägningen mellan familjeliv och säkerhetshänsyn inför domstol. Avsaknaden av en brottmålsdom var en relevant men inte avgörande omständighet. Vad gällde familjesituationen konstaterade domstolen att klagandens hustru själv var marockansk medborgare och att döttrarna, trots att de fötts i Spanien, var unga nog för att rimligen kunna anpassa sig till ett liv i Marocko och att inget tydde på att familjen skulle möta svårigheter där. Domstolen noterade vidare att klagandens sociala band varit begränsade till familjen och trosfränder i olika moskéer, och att hans begränsade arbetshistorik (cirka sju år under en fjortonårsperiod, utan tecken på ansträngningar att återinträda på arbetsmarknaden) rimligen kunde tillmätas betydelse vid bedömningen av hans integrering i värdlandet. Mot bakgrund av hotets allvar och de nationella myndigheternas bedömning att klaganden intagit en ledande roll inom en etablerad rekryteringsstruktur för terrorism, fann domstolen att inte heller förbudets längd gjorde åtgärden oproportionerlig. Med hänsyn till subsidiaritetsprincipen och den vikt som kunde tillmätas nationella säkerhetsöverväganden fann domstolen inga starka skäl att frångå de nationella myndigheternas bedömning. Det förelåg därför ingen kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

5. B.M. MOT SCHWEIZ (DOM 12.05.2026)

Fråga om rätten till frihet och säkerhet (artikel 5 § 1 i konventionen) och rätten till en skyndsam domstolsprövning av frihetsberövandets laglighet (artikel 5 § 4 i konventionen) – avsaknad av muntlig förhandling vid prövning av fortsatt förvarstagande på grund av återfallsrisk hos dömd pedofil

Klaganden var en schweizisk medborgare, född 1946, som lagförts för sexualbrott mot minderåriga upprepade gånger sedan 1980. Med hänvisning till klagandens psykiska tillstånd och att han diagnostiserats med pedofili samt en narcissistisk och histrionisk personlighetsstörning, bedömde en schweizisk domstol att den enda åtgärd som kunde motverka återfallsrisken var att fängelsestraffet skulle vila och att han istället skulle placeras i preventivt förvar. Förvarstagandet, som inleddes 2005, förlängdes vid upprepade tillfällen från och med 2010. Klagandens ansökningar om villkorlig frigivning avslogs genomgående, senast av en förvaltningsdomstol 2020 och av Högsta domstolen 2021, utan att klaganden hördes muntligen i förvaltningsdomstolen. Under förvarstiden dömdes han dessutom två gånger, 2016 och 2021, för innehav av barnpornografiskt material.

Domstolen konstaterade enhälligt att de nationella myndigheternas slutsats – att det fortfarande förelåg en betydande risk för allvarliga sexuella övergrepp mot barn vid frigivning – vilade på en heltäckande bedömning med utförlig motivering. Eftersom barns fysiska och psykiska välbefinnande utgjorde synnerligen viktiga skyddsintressen, och de åtgärder som skulle gälla vid en villkorlig frigivning inte bedömdes tillräckliga för att motverka den höga återfallsrisken, fann Europadomstolen att fortsatt förvarstagande varit den enda framkomliga vägen. Det förelåg därför ingen kränkning av artikel 5 § 1 i konventionen.

Domstolen fann däremot, med rösterna 5–2, att det förelåg en kränkning av artikel 5 § 4 i konventionen genom att förvaltningsdomstolen inte hade hört klaganden muntligen inför sitt beslut 2020. Med hänsyn till att domstolens uppgift varit att bedöma klagandens personlighet, klagandens sårbarhet och eftersom det saknats en aktuell sakkunnigbedömning, hade det varit nödvändigt att pröva ärendet vid en kontradiktorisk förhandling där klaganden kunnat lämna muntliga synpunkter och ställa frågor till upphovsmannen till det senaste expertutlåtandet från 2019. Schweiz ålades att betala klaganden 10 000 euro i ideell ersättning.

Klagomålen enligt artiklarna 3 och 8 rörande förvarsförhållandena – som rörde bland annat bristande anpassning till hans ålder och nekad bevakad permission – avvisades eftersom nationella rättsmedel inte hade uttömts.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

6. SOBCZYŃSKA m.fl. MOT POLEN (DOM 21.05.2026)

Fråga om rätten till domstolsprövning (artikel 6 i konventionen) – polsk presidents omotiverade vägran år 2008 att utnämna domarkandidater och avsaknad av domstolsprövning utgjorde konventionsbrott

Klagandena var tre polska medborgare som vid den relevanta tidpunkten arbetade som tingsnotarier och biträdande domare. Under 2006 ansökte de om vakanta tjänster som distriktsdomare, och deras ansökningar godkändes av det nationella domstolsrådet som lämnade ett förslag om utnämning till Polens dåvarande president. Den 3 januari 2008 beslutade presidenten att vägra utnämna kandidaterna utan att ange några skäl, vilket var första gången en polsk president avslog rekommendationer från rådet. Klagandenas försök att rättsligt angripa beslutet avslogs av nationella domstolar med motiveringen att frågan låg utanför deras jurisdiktion.

Europadomstolen konstaterade enhälligt att det förelåg en kränkning av rätten till domstolsprövning enligt artikel 6 i konventionen. Domstolen framhöll att även om det inte finns någon absolut rättighet att bli domare i Polen, garanterar den polska författningen lika tillträde till offentliga ämbeten genom transparenta förfaranden som skyddar mot godtycke. Eftersom klagandena redan tjänstgjorde inom domstolsväsendet och hade genomgått en lagstadgad urvalsprocess baserad på kompetens och integritet, hade de en legitim förväntan om att deras ansökningar skulle få en saklig prövning. Eftersom de aldrig delgavs skälen till avslaget och saknade möjlighet att överklaga presidentens beslut, saknade de skydd mot ett potentiellt godtyckligt förfarande. Polen ålades att betala ideell ersättning om 13 000 euro till var och en av klagandena.

7. J.B. MOT GREKLAND (DOM 26.05.2026)

Fråga om rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 13 i konventionen) jämte förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3) – undermåliga förvarsförhållanden och prövning av Turkiet som säkert tredjeland

Klaganden var en syrisk medborgare av armeniskt ursprung som lämnade Syrien 2015 och efter ett år i Turkiet tog sig till Lesbos, där han greps av grekiska myndigheter i maj 2016 och sökte asyl. Hans ansökan avvisades med hänvisning till att Turkiet utgjorde hans ”första asylland” respektive ett ”säkert tredjeland” enligt EU-Turkiet-uttalandet av den 18 mars 2016. Klaganden hölls därefter frihetsberövad på polisstationen i Mytilene under en dryg månad. Han flyttade sedermera till Frankrike, där han beviljades flyktingstatus.

Eftersom klaganden beviljats uppehållstillstånd avskrev Europadomstolen hans klagomål om risker för behandling i strid med förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen vid en eventuell utvis-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

ning till Turkiet som inte längre aktuellt. Däremot konstaterade Europadomstolen, med hänvisning till sin tidigare praxis rörande polisstationer i Grekland, att klagandens knappt två månader långa frihetsberövande i en anläggning som saknade nödvändiga bekvämligheter för långvarigt förvar innebar en kränkning av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen. Grekland ålades att betala klaganden 5 000 euro i ideell ersättning.

Vad gällde artikel 13 i förening med artikel 3, avseende brister i själva asylprövningen, fann Europadomstolen att klagandens ärende genomgått en prövning i flera instanser som beaktade hans personliga omständigheter. De grekiska myndigheterna hade därtill inte förlitat sig enbart på turkiska försäkringar utan bedömt dem inom ramen för EU-Turkiet-uttalandet, tillsammans med annat objektivt material – bland annat statistik och rapporter samt skrivelser från UNHCR, Europeiska kommissionen och Turkiets EU-representation som bekräftade att återvändande syrier skulle beviljas tillfälligt skydd. Klaganden hade dessutom haft rättsligt biträde och möjlighet att bestrida bedömningen att Turkiet var ett säkert tredjeland och fått ett utförligt bemötande av sina argument. Det förelåg därför ingen kränkning av rätten till effektiva rättsmedel enligt artikel 13 i konventionen i förening med förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artikel 3 i konventionen.

8. TOŽIČKOVÁ MOT TJECKIEN (DOM 28.05.2026)

Fråga om yttrandefriheten (artikel 10 i konventionen) – frihetsberövande av journalist under miljödemonstration hindrade henne från att granska polisens arbete och rapportera om allmänintresse

Klaganden var en tjeckisk journalist som i september 2020 bevakade en miljödemonstration vid en kolgruva. Under marschen avvek demonstranter från rutten och tog sig in på gruvans avspärrade område. Klaganden, som bar synlig presslegitimation, följde efter för att dokumentera händelsen. När polisen beordrade alla att lämna platsen vägrade hon med hänvisning till sin journalistiska roll som allmänhetens ”vakthund” (*public watchdog*). Hon avlägsnades, greps och hölls frihetsberövad i cirka två timmar. Hon förbjöds även att filma. Tjeckiska domstolar fann i efterhand att ordern att lämna platsen och filmförbudet var olagliga ingrepp, men ansåg att själva gripandet var motiverat eftersom hon vägrat lyda polisens order. Hennes överklagande till författningsdomstolen avslogs.

Europadomstolen konstaterade enhälligt att gripandet innebar en kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10 i konventionen. Domstolen underströk att informationsinhämtning är ett skyddat inslag i pressfriheten och att mediernas närvaro vid demonstrationer fungerar som en garanti för att myndigheterna kan ställas till svars för sitt agerande. Polisen hade underlåtit att göra en indivi-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

duell proportionalitetsbedömning före gripandet, där hänsyn borde ha tagits till hennes status som journalist och åtgärdens konsekvenser för pressfriheten. De nationella domstolarna hade inte anfört tillräckliga skäl för att rättfärdiga frihetsberövandet. Åtgärden mötte därför inte något tvingande samhälleligt behov och var inte nödvändig i ett demokratiskt samhälle.

9. JEHOVAS VITTNENS KRISTNA FÖRSAMLING MOT ITALIEN (DOM 11.06.2026)

Fråga om förbud mot diskriminering (artikel 14 i konventionen), religionsfrihet (artikel 9) och rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet) – uteslutning från statlig finansieringsordning för trossamfund

Klaganden var Jehovas vittnens registrerade religiösa församling i Italien som sedan 1977 utan framgång försökt ingå ett avtal med den italienska staten för att omfattas av finansieringssystemet för trossamfund i Italien. Trots tre positiva regeringsyttranden (2000, 2007 och 2014) och två lagförslag hade riksdagen aldrig ratificerat något avtal, och myndigheterna hade sedan 2016 vägrat återuppta förhandlingarna. Under samma period hade andra trossamfund ingått avtal och därigenom fått del av finansieringen.

Europadomstolen konstaterade att de enda kriterierna för att ingå ett sådant avtal var att samfundet verkade i enlighet med den nationella rättsordningen och var registrerat som juridisk person, samt att inget annat vederbörligen registrerat samfund hade nekats motsvarande avtal. Klaganden befann sig därmed i en jämförbar situation med de samfund som fått ingå avtal. Förfarandet saknade dessutom reglering i lag. Initiativet låg hos regeringen och avgörandet låg helt i riksdagens skön, utan tidsfrist, formellt avslagsbeslut eller effektivt rättsmedel. Detta hade försatt klaganden i osäkerhet utan tillräckliga skyddsgarantier mot godtycke.

Vad gällde regeringens skäl för särbehandlingen så hade regeringen inte visat att inställningen till blodtransfusioner utgjorde en verklig hälsorisk. Nationell rätt skyddade för övrigt vuxna patienters rätt att neka behandling, och domstol kunde ingripa vid risk för barnets bästa. Regeringen hade inte heller visat att inställningen till blodgivning, röstning eller värnplikt stred mot den nationella rättsordningen. Trots statens bedömningsmarginal på området hade det därmed inte visats att särbehandlingen haft en objektiv och rimlig grund. Det förelåg därför en kränkning av förbudet mot diskriminering enligt artikel 14 i konventionen i förening med religionsfriheten enligt artikel 9 i konventionen och skyddet för egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen. Italien ålades att betala 10 000 euro i ideell ersättning.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

10. C.P. MOT SPANIEN (DOM 11.06.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och rätten till frihet och säkerhet (artikel 5 i konventionen) – domstolsbeslut om tvångsintagning på sjukhus för förlossning

Klaganden hade planerat att föda hemma med hjälp av en barnmorska. Vid en kontroll i graviditetsvecka 42+2 bedömde läkare att det förelåg risk för både henne och barnet och dagen därpå beslutade en jourdomstol om tvångsintagning för att vid behov sätta igång förlossningen med hänvisning till risk för barnets liv och hälsa. Polis och ambulans hämtade klaganden i hemmet. Vid ankomsten till sjukhuset gav testerna ingen omedelbar anledning till oro och en avvaktande hållning intogs. Förlossningen startade spontant två dagar senare och avslutades genom ett akut kejsarsnitt som klaganden själv samtyckte till. Klagandens överklaganden i nationell domstol, inklusive till den spanska författningsdomstolen, avslogs med motiveringen att den rättsliga grunden för beslutet varit rimlig och tillräcklig trots avsaknad av en specifik lagbestämmelse för denna typ av tvångsintagning.

Europadomstolen konstaterade att formerna för en förlossning utgör en integrerad del av privatlivet enligt artikel 8, och att sjukhuspersonalen känt till klagandens önskan om hemförlossning vilket var tillåtet i Spanien. Vad gällde ingreppets laglighet fann Europadomstolen att jourdomstolens tolkning, som utgått från att det ofödda barnet omfattades av samma skydd som ett fött barn och att en domare därför kunde vidta åtgärder för att avvärja fara för ett barn, inte varit godtycklig eller uppenbart oförutsebar, och att författningsdomstolen prövat frågan ingående. Ingreppet hade ett legitimt syfte – att skydda klagandens och barnets hälsa – och statens bedömningsmarginal var vid eftersom det rört sig om hälso- och sjukvårdsfrågor och avvägningen stått mellan klagandens rätt till hemförlossning och en medicinskt påvisad risk för liv och hälsa. Beslutet hade grundats på konkreta och brådskande medicinska risksignaler, varit begränsat till vad som var nödvändigt, och motiverats sakligt. Ingreppet var därmed proportionerligt och nödvändigt i ett demokratiskt samhälle, och det förelåg ingen kränkning av rätt till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen.

Vad gällde rätt till frihet och säkerhet enligt artikel 5 i konventionen fann Europadomstolen att klaganden inte hade varit frihetsberövad i konventionens mening, eftersom beslutet fattats av en behörig domstol med ett motiverat avgörande, hon inte varit isolerad eller förhindrad att kontakta omvärlden, och hennes partner hade funnits vid hennes sida hela tiden. Klagomålet enligt artikel 5 avvisades därför enhälligt.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

11. ISKRENOVIĆ MOT SERBIEN (DOM 16.06.2026)

Fråga om rätten till en rättvis rättegång och rätten att höra vittnen (artikel 6 §§ 1 och 3 d i konventionen) – fällande dom mot COVID-19-demonstrant grundad på bristfällig bevisprövning

Klaganden greps i centrala Belgrad i juli 2020, i samband med protester mot pandemirestriktioner. Han dömdes redan dagen därpå i ett summariskt förfarande till 60 dagars fängelse för att ha förolämpat en polis, varav en del avtjänades och resterande del omvandlades till böter. Den gripande polismannens berättelse – att klaganden riktat kränkande tillmälen mot honom och en kollega och därefter sprungit iväg trots tillsägelse att stanna – stod mot klagandens egen version, enligt vilken han tvingats ner på marken utan att ha förolämpat någon, och att ingripandet i själva verket berott på att han bar en mask. Klaganden hade genomgående men utan framgång begärt att domstolarna skulle inhämta övervakningsfilm och höra ett ögonvittne.

Europadomstolen avvisade inledningsvis regeringens argument att den sociala oron kring pandemin skulle motivera en mer eftergiven tillämpning av kraven på en rättvis rättegång enligt artikel 6. Med hänsyn till de motstridiga versionerna av händelseförloppet fann domstolen att klagandens bevisbegäran inte var orimlig, eftersom filmmaterialet och vittnesmålet hade kunnat klargöra om klaganden befunnit sig tillräckligt nära poliserna för att förolämpa dem eller om det istället var poliserna som lagt märke till och förföljt honom. De serbiska domstolarna hade dock inte gjort någon substantiell bedömning av bevisningens relevans, utan grundat sina avslag på obestyrkta antaganden, bland annat att klaganden gått ensam, befunnit sig nära poliserna och att vittnet inte kunnat höra ordväxlingen. Eftersom den fällande domen i praktiken vilade enbart på den gripande polismannens vittnesmål, hade försvaret berövats möjligheten att effektivt bemöta åklagarens sak. Det förelåg därför en kränkning av artikel 6 §§ 1 och 3 d. Serbien ålades att betala klaganden 3 600 euro i ideell ersättning.

12. OTTLAKÁN MOT UNGERN (DOM 16.06.2026)

Fråga om rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 13 i konventionen) i förening med förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3) – ineffektiv kompensationsordning för livstidsdömd utan utsikt till frigivning

Klaganden avtjänade ett livstidsstraff i Ungern utan möjlighet till villkorlig frigivning, och Europadomstolen hade i ett tidigare avgörande (*Pápics m.fl. mot Ungern*) fastställt att han saknade utsikt till frigivning. I oktober 2020 tillerkändes klaganden cirka 1 500 euro i ersättning för 488 dagar i häkte. Utbetalningen av denna ersättning hade dock, enligt lagstiftning som trädde i kraft 2021, satts in på ett spärrat konto som administrerades av kriminalvården och

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

som inte kunde lösas ut förrän den intagnes frigivning, i syfte att underlätta återanpassning.

Europadomstolen konstaterade att eftersom klaganden saknade utsikt till frigivning saknade han också utsikt att någonsin få tillgång till den tilldömda ersättningen, vilket gjorde syftet med återanpassning innehållslöst i hans fall. Europadomstolen erinrade om att monetär kompensation för förvarsförhållanden måste vara faktiskt tillgänglig för den intagne och betalas utan onödigt dröjsmål, normalt inom sex månader från det att beslutet om ersättning blivit verkställbart. Att göra frigivning till ett villkor för utbetalning stred därför mot kravet på skyndsamhet som gäller för att ett rättsmedel ska anses effektivt. Det förelåg därför en kränkning av rätten till effektiva rättsmedel enligt artikel 13 i konventionen.

13. UBEDA m.fl. MOT ITALIEN (DOM 02.07.2026)

Fråga om förbudet mot omänsklig eller förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – myndigheters bristfälliga hantering föranledde att en mamma och hennes barn stannade på skyddat boende i över tre år

Klagandena var en fransk kvinna och hennes två minderåriga barn, alla bosatta i Italien. I april 2021 polisanmälde hon barnens far, tillika sin tidigare sambo, för att under relationen ha utsatt henne och barnen för både fysiskt och psykiskt våld. I maj 2021 placerades mamman och barnen på ett skyddat boende där de blev kvar till juli 2024. Brottmålsprocessen mot fadern präglades av avsevärda dröjsmål efter att åklagaren initialt yrkat på att lägga ner utredningen. Parallellt tog det familjedomstolen mer än tre år att meddela ett slutligt beslut om att frånta fadern hans roll som vårdnadshavare. Under tiden tvingades familjen bo kvar i ett rum på 15 kvadratmeter under strikta interna regler.

Europadomstolen fann enhälligt att det förelåg kränkningar av förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling och rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artiklarna 3 och 8 i konventionen. Domstolen slog fast att brottmålsförfarandet inte uppfyllde konventionens krav på en skyndsam, grundlig och effektiv utredning. Det framkom även att åklagaren i sina skäl för nedläggning gett uttryck för sexistiska stereotyper, bland annat genom att avfärda en knivhotssituation som ett ”dåligt skämt” och hävda att män normalt måste övervinna ett visst motstånd hos kvinnor. Domstolen fann att detta innebar en sekundär viktimisering av klaganden. Vidare konstaterades att myndigheterna underlåtit att löpande pröva om det treåriga frihetsinskränkande boendet var proportionerligt, vilket orsakat allvarlig skada på barnens psykiska och fysiska välbefinnande. Familjedomstolen hade också ignorerat våldsankla-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

gelserna i sina schablonartade beslut. Italien ålades att betala 15 000 euro till var och en av de tre klagandena i ideell ersättning.

14. A.P. OCH R.P. MOT POLEN (DOM 02.07.2026)

Fråga om rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) och förbudet mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – polsk vägran att registrera utländsk födelseattest utfärdad för barn till samkönat par

Målet rörde ett samkönat par bosatt i Storbritannien. Båda mödrarna var polska medborgare och barnet hade förvärvat polskt medborgarskap vid födseln. De ansökte om att få sitt barns brittiska födelsebevis registrerat i Polen. Familjen talade polska hemma och tillbringade betydande tid i Polen. De polska myndigheterna avslog ansökan med hänvisning till *ordre public*, eftersom polsk rätt inte tillåter att två kvinnor anges som ett barns föräldrar.

Europadomstolen fann att artikel 8 var tillämplig, dels på grund av att vägran uttryckligen grundats på föräldrarnas sexuella läggning, dels på grund av de konkreta konsekvenserna för barnet: Barnet hade polskt medborgarskap från födseln och hade rätt till polska identitetshandlingar, men dessa var beroende av att födelsebeviset registrerades. Bristen på registrering placerade barnet i en situation av rättslig osäkerhet som berörde en grundläggande aspekt av hans identitet och civilrättsliga ställning.

Europadomstolen fann ingen kränkning avseende skydd för familjelivet. Familjen levde i Storbritannien utan konkreta planer på att flytta till Polen och de praktiska svårigheterna överskred inte konventionens krav. Däremot förelåg en kränkning av barnets rätt till privatliv enligt artikel 8, eftersom de polska myndigheterna inte gjort en tillräcklig bedömning av barnets bästa. Domstolen fann även en kränkning av artikel 14 i förening med artikel 8 avseende barnets privatliv, då vägran uteslutande eller avgörande grundats på att barnet fötts i en samkönad familj, en distinktion som inte var förenlig med konventionen. Det förelåg dock ingen kränkning avseende den klagande moderns privatliv. Polen ålades att betala 5 000 euro i ideell ersättning till barnet.

Flera domare, däribland den svenska domaren, var skiljaktiga och bedömde att de påstådda konsekvenserna av den polska vägran att utfärda födelsebevis och i förlängningen identitetshandlingar, såsom väntetider vid gränsövergångar, var vaga och hypotetiska samt att det var ett avsteg från domstolens tidigare praxis att under sådana omständigheter betrakta artikel 8 som tillämplig.

Jfr *A.D.-K. m.fl. mot Polen (beslut 02.07.2026)* där den biologiska modern var brittisk medborgare och hennes partner polsk; familjen var bosatt i Essex och hade inga planer på att flytta till Polen. Europadomstolen avvisade målet. Eftersom familjen levde ett ostört familjeliv i Storbritannien och eventuella återverkningar på barnets rättsliga ställning i Polen förblev av teoretisk karaktär

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

fann domstolen att vägran att registrera födelsebeviset inte haft tillräckligt allvarliga konsekvenser för barnets privatliv för att artikel 8 skulle vara tillämplig.

15. DE CARVALHO MARQUES m.fl. MOT PORTUGAL (DOM 07.07.2026)

Fråga om yttrandefriheten (artikel 10 i konventionen) – disciplinära sanktioner mot FC Porto och dess företrädare för uttalanden om domarkåren

Klagandena var FC Porto, klubbens kommunikationsdirektör och dess ordförande, som av det portugisiska fotbollsförbundets disciplinnämnd ålades böter mellan 459 och 15 300 euro för uttalanden i media där de kritiserat domares prestationer och domarsystemet som helhet. Vid flera tillfällen antyddes att vissa domare korrumperats av en rivaliserande klubb (Benfica) och medvetet manipulerat matchresultat, samt att domarrådet kunde vara delaktigt.

Europadomstolen konstaterade att domare i högre fotbollstävlingar, med hänsyn till sin centrala roll och den offentliga uppmärksamhet de får, får tåla en vidare gräns för acceptabel kritik än privatpersoner, och att uttalandena inte rört domarnas privatliv utan deras yrkesutövning. Europadomstolen noterade att klagandena inte sanktionerats för kritik av domarnas tekniska prestationer som sådana, utan för anklagelser om korruption och matchmanipulation. I fem av fallen fann Europadomstolen, i likhet med de nationella instanserna, att det hyperboliska och spekulativa språkbruket innebar värdeomdömen utan tillräcklig faktisk grund för att styrka anklagelserna om korruption, och att de nationella myndigheterna gjort en korrekt avvägning mellan yttrandefriheten och domarnas anseende. Det förelåg därför ingen kränkning av yttrandefrihet enligt artikel 10 i konventionen i dessa fall.

I det sjätte fallet fann domstolen däremot att uttalandet enbart avsett en domares bristande opartiskhet, utan att antyda korruption eller matchfixning, och att detta utgjorde ett vanligt förekommande värdeomdöme om en domares prestation inom ramen för acceptabel kritik i fotbollssammanhang. Det förelåg därför en kränkning av yttrandefriheten i detta fall.

Jfr *Miladze mot Georgien* (dom 19.05.2026) där klaganden dömdes till böter för en viral TikTok-video där han med grovt och kränkande språk kritiserade Tbilisis borgmästare för bl.a. korruption. Europadomstolen fann att georgiska domstolar gjort en väl avvägd bedömning mellan skyddad politisk kritik och otillåten personlig förolämpning, och att det begränsade bötesstraffet var proportionerligt. Det förelåg därför ingen kränkning av yttrandefriheten enligt artikel 10.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

16. AL NASHIRI MOT LITAUEN (DOM 07.07.2026)

Fråga om rätten till liv (artikel 2 i konventionen), förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) jämte artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 6 (avskaffande av dödsstraffet), rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 § 1 i konventionen) och rätten till skydd för privat- och familjeliv (artikel 8 i konventionen) – Litauens medverkan i CIA:s hemliga förvarsprogram

Klaganden var en saudisk medborgare av jemenitiskt ursprung som satt frihetsberövad i Guantánamo Bay och som stod inför dödsstraff vid en amerikansk militärkommission, bland annat misstänkt för bombdåd utanför Jemen mot ett amerikanskt marinfartyg år 2000 och på en fransk oljetanker år 2022. Han greps i Dubai 2002 och hölls därefter i CIA:s hemliga förvar i flera länder. I förevarande mål gjorde klaganden gällande att han även hade hållits på en hemlig förvarsanläggning i Litauen mellan oktober 2005 och mars 2006, utan kontakt med omvärlden eller sin familj. En förundersökning inleddes i Litauen 2014 men klagandens samtliga försök att få brottsofferstatus i den utredningen har avslagits.

Europadomstolen konstaterade att klaganden hade befunnit sig under litauisk jurisdiktion och att de litauiska myndigheterna måste ha känt till och samverkat till CIA:s verksamhet i landet. Eftersom FN:s arbetsgrupp *UN Working Group on Arbitrary Detention* redan 2022 hade prövat och riktat kritik mot bl.a. Litauen i förhållande till klagandens invändningar om godtyckligt frihetsberövande, tortyr och omänsklig behandling och bristande utredning, avvisade domstolen motsvarande klagomål enligt artiklarna 3, 5 och 13 i konventionen.

Domstolen prövade däremot de återstående klagomålen i sak och fann att det förelåg en kränkning av artikel 8 för att klaganden hållits i förvar utan kontakt med sin familj, en kränkning av artikel 6 § 1 för att Litauen medverkat till klagandens överföring trots en påtaglig risk för ett flagrant åsidosättande av rätten till en rättvis rättegång i USA, samt en kränkning av artiklarna 2 och 3 i konventionen jämte artikel 1 i tilläggsprotokoll nr 6 till konventionen, eftersom Litauen bar ansvar för att klaganden överlämnats till den amerikanska militärkommissionens jurisdiktion där han riskerade dödsstraff. Domstolen erinrade i enlighet med tidigare avgöranden om Litauens skyldighet enligt artikel 46 att inhämta garantier från de amerikanska myndigheterna om att klaganden inte kommer att avrättas. Litauen ålades att betala 30 000 euro i ideell ersättning.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

17. GRANDE ORIENTE D'ITALIA MOT ITALIEN (DOM 07.07.2026, STOR KAMMARE)

Fråga om rätten till skydd för hemmet (artikel 8 i konventionen) – husrannsakan och beslag beslutade av parlamentarisk undersökningskommission om maffian saknade tillräckliga rättssäkerhetsgarantier

Klaganden, Grande Oriente d'Italia, är en frimurarförening grundad 1805 med verksamhet i ett stort antal frimurarloger runt om i Italien. En parlamentarisk undersökningskommission med uppdrag att bekämpa maffian inledde 2016 en utredning om risken för maffiainfiltration i frimurarloger. Sedan föreningens stormästare vid upprepade tillfällen vägrat lämna ut medlemsförteckningar beslutade kommissionen i mars 2017 om husrannsakan i föreningens lokaler. Talrika handlingar beslagtogs, däribland förteckningar över cirka 6 000 nuvarande och tidigare medlemmar i sicilianska och kalabriska loger, liksom datorer och lagringsmedia. Klaganden överklagade utan framgång i nationella instanser.

I likhet med kammarens dom från 2024, fastställde Europadomstolens stora kammare med sexton röster mot en att det förelåg en kränkning av rätten till skydd för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i konventionen. Domstolen godtog att åtgärden hade ett legitimt syfte och att staterna åtnjuter ett vitt skönsmässigt utrymme avseende parlamentarisk autonomi. Detta utrymme var emellertid snävare när en parlamentarisk kommission vidtar tvångsåtgärder som direkt påverkar enskildas konventionsrättigheter. Domstolen konstaterade att husrannsakans räckvidd var synnerligen vid – den avsåg handlingar och beslut från en tjugofemårsperiod – och att de beslagtagna handlingarna förvarades i parlamentets arkiv under potentiellt obegränsad tid. Lagstiftningen uppställde inga gränser för kommissionens befogenheter och inhemsk praxis innehöll inte heller någon kontrollmekanism. Klaganden hade inte haft tillgång till vare sig förhandsprövning eller ett effektivt rättsmedel i efterhand. Bristen på kontrollmekanismer medförde att ingripandet inte kunde anses nödvändigt i ett demokratiskt samhälle. Italien ålades att betala 9 600 euro i ideell ersättning.

18. JESUS PINHAL MOT PORTUGAL (DOM 09.07.2026, STOR KAMMARE)

Fråga om rätten att inte lagföras eller straffas två gånger (artikel 4 i protokoll nr 7 till konventionen) – tre parallella förfaranden mot bankdirektör utgjorde inte dubbelbestraffning

Klaganden var vice styrelseordförande och senare ordförande för den verkställande kommittén i en portugisisk bank. Mellan 1999 och 2007 upprättade bankens styrelse ett system med cirkulär handel i syfte att öka bankens aktie-

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

kapital, vilket ledde till förluster på nära 590 miljoner euro. Banken försökte dölja förlusterna genom finansiella transaktioner som inte redovisades korrekt. Till följd av en aktieägares klagomål inledde åklagarmyndigheten, den portugisiska finansinspektionen och centralbanken var för sig förfaranden mot klaganden avseende lämnande av oriktiga uppgifter. Alla tre förfarandena inleddes i slutet av 2007 och början av 2008. De avslutades 2015, 2016 och 2020. Enligt de slutliga avgörandena dömdes han i det första förfarandet till fängelse i två år, villkorligt om han betalade 300 000 euro till välgörenhet och i det andra förfarandet att betala en sanktionsavgift på 460 000 euro samt yrkesförbud i fem år. I det tredje förfarandet friades han. Klaganden hävdade att han i strid med *ne bis in idem*-principen hade lagförts tre gånger för samma gärningar.

I likhet med kammarens avgörande 2024 fann Europadomstolens stora kammare med femton röster mot två att det inte förelåg någon kränkning av rätten att inte lagföras eller straffas två gånger enligt artikel 4 i protokoll nr 7. Domstolen bekräftade den avvägda metod som etablerades i *A och B mot Norge* och preciserade kriterierna för bedömningen av om parallella förfaranden utgör otillåten dubbelbestraffning eller om de i stället ingår i ett integrerat system för att beivra olika aspekter av samma brottsliga beteende på ett förutsebart och proportionerligt sätt. I förevarande fall fann domstolen att de tre förfarandena hade tillräcklig saklig och tidsmässig koppling och sammantaget utgjorde ett sammanhängande och integrerat system som möjliggjort en nyanserad sanktionering av de olika aspekterna av det oriktiga uppgiftslämnandet. Förfarandena hade därmed inte inneburit någon otillåten dubbelprövning.

19. BAZHENOV m.fl. MOT RYSSLAND OCH UKRAINA (DOM 16.07.2026)

Fråga om rätten till skydd av egendom (artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen) och rätten till en rättvis rättegång (artikel 6 § 1 i konventionen) – rysk annullering av äganderätt till mark på Krim saknade laglig grund

Klagandena hade mellan 2009 och 2010 fått mark i Sevastopol, Krim, och registrerat sina äganderätter i vederbörlig ordning. Mellan 2015 och 2017 annullerade ryska ”domstolar” vissa av klagandenas äganderätter och förordnade att marken skulle återgå till staten utan ersättning, med motiveringen att marken utgjort skogsmark som enligt då gällande ukrainsk rätt inte fick privatiseras.

Europadomstolen erinrade om sitt tidigare avgörande i *Ukraine v. Russia*, där den funnit att den samlade tillämpningen av rysk rätt på Krim stred mot konventionen tolkad mot bakgrund av internationell humanitär rätt, och att rysk rätt därför inte kunde anses utgöra ”lag” i konventionens mening. I förevarande fall hade de ryska instanserna huvudsakligen tillämpat rysk rätt även om vissa

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

hänvisningar till ukrainsk rätt hade gjorts. Oavsett förenlighet med ukrainsk rätt stred besluten dessutom mot det undantagslösa konfiskationsförbudet i artikel 46 i Haagreglementet. Det förelåg därför en kränkning av skyddet för egendom enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till konventionen.

Eftersom de ryska ”domstolarna” verkade på Krim i strid med konventionen, fann domstolen vidare att fyra av klagandena inte fått sin sak prövad av en domstol som upprättats enligt lag, och att det därmed förelåg en kränkning av artikel 6 § 1 i konventionen. Klagomålen enligt artikel 13 prövades inte separat. Ryssland ålades att betala mellan 3 000 och 30 000 euro till de olika klagandena i ideell och/eller ekonomisk ersättning.

20. S.T. MOT TJECKIEN (DOM 16.07.2026)

Fråga om rätten till liv (artikel 2 i konventionen), förbudet mot omänsklig eller förnedrande behandling (artikel 3 i konventionen) och förbudet mot diskriminering (artikel 14 i konventionen) – romsk mans död efter polisiärt ingripande och myndigheters underlåtenhet att utreda potentiellt rasistiska motiv

Klaganden var en tjeckisk kvinna vars bror, en romsk man, avled i juni 2021 efter ett polisingripande i ett område med övervägande romsk befolkning. Videomaterial visade att mannen hölls i bukläge med händerna fängslade bakom ryggen medan en polisman knäade mot hans bröst och hals i över fyra minuter. Mannen var medvetslös och andades inte när ambulansen anlände. Den initiala utredningen leddes av den lokala kriminalpolisen, som var kopplad till de ingripande poliserna, och obduktionen gjordes av läkare som regelbundet samarbetade med myndigheten. Rapporten fastställde att dödsfallet hade orsakats enbart av amfetaminförgiftning, varpå ärendet lades ner. Högt uppsatta tjänstemän gick tidigt ut offentligt och förnekade polisskuld, vilket väckte stark kritik från civilsamhället som liknade händelsen vid George Floyds död. Klagandens begäran om en ny obduktion avslogs.

Europadomstolen fann enhälligt att det förelåg både materiella och processuella kränkningar av rätten till liv och förbudet mot omänsklig och förnedrande behandling enligt artiklarna 2 och 3 i konventionen, samt en kränkning av förbudet mot diskriminering enligt artikel 14 i förening med artiklarna 2 och 3 i konventionen. Vad gällde de materiella delarna slog domstolen fast att polisen försatt en sårbar person i en livsfarlig position i över elva minuter utan att kontrollera hans livstecken eller kalla på ambulans i tid. Staten hade dessutom brustit genom att sakna ett adekvat regelverk och utbildning kring bruket av bukläge. Den rättsliga utredningen ansågs ineffektiv eftersom den helt hade förlitat sig på bevisning från en jävig polismyndighet, ignorerat ambulanspersonalens motstridiga vittnesmål och underlåtit att granska varför en kroppskamera varit avstängd. Slutligen fann domstolen att myndigheterna brutit mot sin plikt

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

att utreda om rasistiska motiv eller institutionella fördomar legat bakom ingripandet, särskilt mot bakgrund av den utbredda diskrimineringen mot romer i landet. Tjeckien ålades att betala klaganden 20 000 euro i ideell ersättning.

21. G.K. OCH A.S. MOT SCHWEIZ (DOM 16.07.2026)

Fråga om tankefrihet (artikel 9 i konventionen) och rätten till ett effektivt rättsmedel (artikel 13 i konventionen) – bristande tillgång till vegankost under frihetsberövande

Den första klaganden hölls i häkte 2018–2019, misstänkt för skadegörelse kopplat till hans agerande för en anti-speciesistisk rörelse (dvs. en rörelse som bygger på idén att alla varelser är likvärdiga och att djur ska ha samma rättigheter som människor). Den andra klaganden var intagen på en psykiatrisk klinik 2021 och meddelade vid inskrivningen att hans övertygelse krävde vegankost. Båda klagandena begärde att få helt vegansk kost i enlighet med sin etiska övertygelse när de var frihetsberövade, men fick det inte fullt ut trots att myndigheterna i skriftväxling uppgett att åtgärder vidtagits eller skulle vidtas. Inga formella överklagbara beslut fattades dock i frågan, varför klagandenas överklaganden till kantonala domstolar avvisades.

Europadomstolen prövade för första gången om efterlevnad av kostregler kopplade till en etisk övertygelse som innebär veganism omfattas av tanke- och religionsfrihet enligt artikel 9 i konventionen. Prövningen gjordes utifrån tankefriheten snarare än religionsfriheten med hänvisning till jämförande rättsforskning som visar att konventionsstaterna betraktar veganism som en icke-religiös övertygelse. Domstolen fann att klagandenas veganska övertygelse uppfyllde erforderlig grad av ”hållfasthet, allvar, sammanhang och betydelse” för att skyddas av artikel 9 i konventionen.

Europadomstolen konstaterade att klagandena inte hade försetts med veganska måltider systematiskt, och att staten – inför en konsekvent och genuin vegansk övertygelse hos frihetsberövade personer – hade varit skyldig att bemöta klagomålen i sak inom ett tydligt regelverk. De schweiziska domstolarna hade dock endast prövat tekniska frågor utan att ta ställning i sak, och myndigheternas överdrivet formalistiska hantering visade att klagomålen aldrig tagits på allvar, vilket gjort de rättsmedel som stod till buds ineffektiva i praktiken. Underlåtenheten att pröva klagandenas välgrundade anspråk, och att göra en rimlig avvägning mellan de motstående intressena, utgjorde kränkningar av tanke- och religionsfriheten artikel 9 i konventionen och rätten till effektiva rättsmedel enligt artikel 13 i konventionen. Schweiz ålades att betala G.K. 12 000 euro och A.S. 4 000 euro i ideell ersättning.

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16

Experter på EU– och konkurrensrätt

Mannheimer Swartling är en erfaren rådgivare inom EU- och konkurrensrätt. Med vår specialistkunskap och lokala närvaro i Bryssel företräder vi regelbundet privata och offentliga aktörer inför konkurrensmyndigheter och relevanta EU-institutioner i Sverige och internationellt.

LÄS MER PÅ MANNHEIMERSWARTLING.SE

MANNHEIMER SWARTLING

KASTELL

SPETSKOMPETENS I TIDEN

KONKURRENSRÄTT

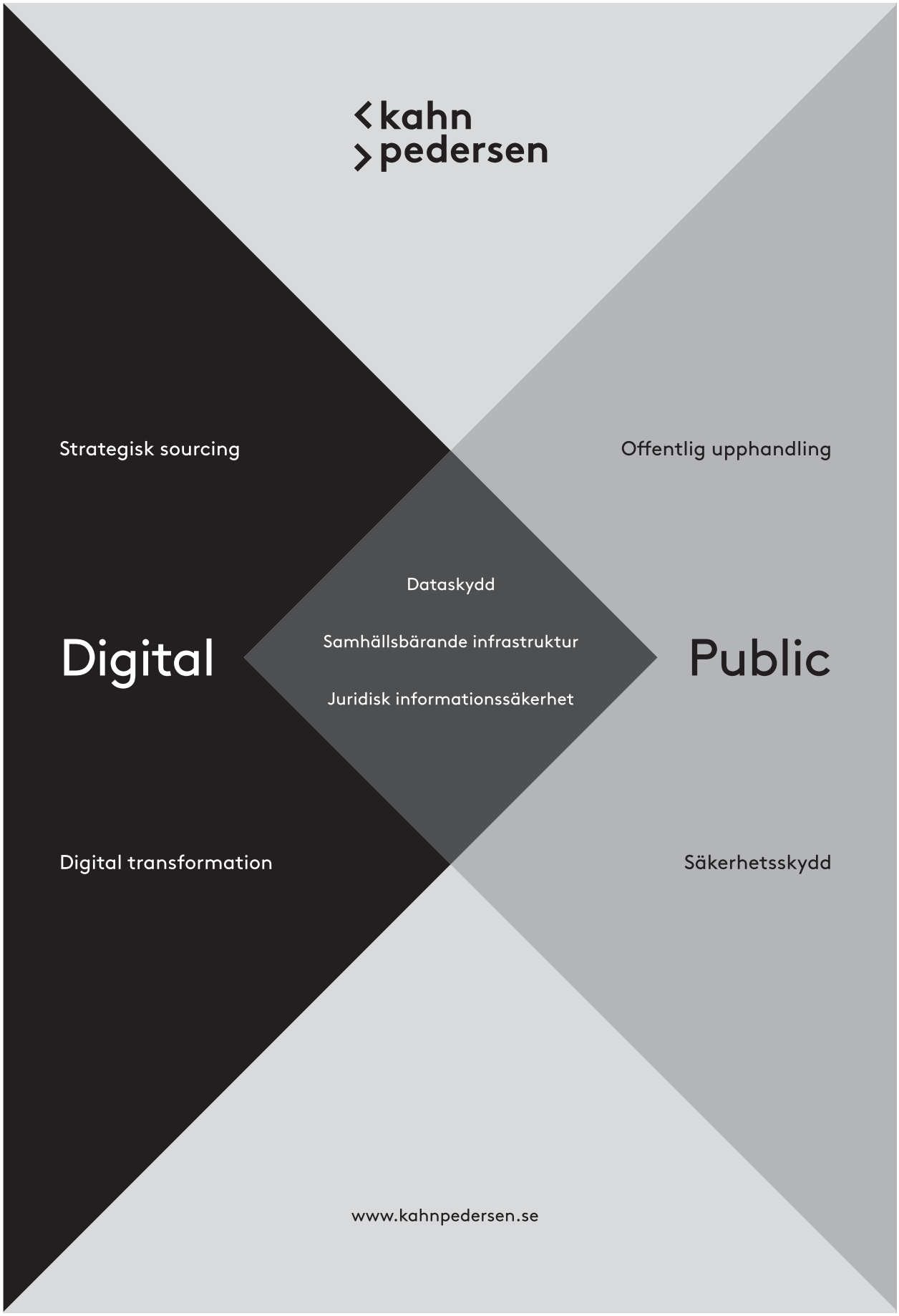
PROCESSRÄTT

OFFENTLIG UPPHANDLING

IP, MEDIA & MARKNADSRÄTT

Stureplan 13, Box 7169, SE-103 88 Stockholm | Phone: +46 (0)8 459 1240

Email: info@kastelladvokatbyra.se. www. kastelladvokatbyra.se

kahn
pedersen
Strategisk sourcing
Offentlig upphandling
Dataskydd
Digital
Samhällsbärande infrastruktur
Public
Juridisk informationssäkerhet
Digital transformation
Säkerhetsskydd
www.kahnpedersen.se

Europarättslig tidskrift utges med stöd av

stiftelsen
RÄTTSFONDEN

Stiftelsen Rättsfonden främjar vetenskaplig forskning, debatt och undervisning i rättsstatliga frågor.

www.rattsfonden.se

VAR FÖRST MED ATT FÅ INFORMATION OM KOMMANDE ARTIKLAR OCH RÄTTSFALLSBEVAKNING

Prenumerera på innehållsförteckningar för EUROPARÄTTSLIG TIDSKRIFT och få informationen först av alla – redan när tidskriften sänds till tryck. Normalt minst tre veckor före utgivning.

www.subskription.se/nyhetsbrev

EUROPARÄTTSLIG TIDSKRIFT

Europarättslig tidskrift har som ändamål att erbjuda en mötesplats för forskare och praktiskt verksamma jurister med intresse för Europarätt. Vår syn på Europarätt är bred och vi försöker ligga i framkant när det gäller att förstå den dynamiska rättsutveckling som sker inom Europa. Det inkluderar inte bara EU:s rättssystem utan även det rättssystem som byggts upp runt Europarådet samt interaktionen med och mellan rättssystem i Europas länder.

Europarättslig tidskrift förkortas ERT och bör citeras enligt följande exempel: ERT 2026 s. 1
Skrivregler återfinns på http://www.ert.se

LEDARARTIKEL
Collective Redress and Access to Justice: A Potent Mix but Elusive Reality? 321
Antonina Bakardjieva Engelbrekt & Eva Storskrubb

ARTIKLAR
Shaping Model Rules for Collective Redress 335
Astrid Stadler

Consumer Collective Redress:What can be Learned from the Experience of Portugal? 353
Miguel Sousa Ferro

Implementation of the Representative Actions Directive in France: Confirming the Myths of the French Exception 373
Maria José Azar-Baud

Det misslyckade grupptalaninstitutet – något om rättegångskostnader, tvistfinansiering och oväntade kräkemojis 397
Johan Skog

Digital Rights Private Enforcement and Collective Settlements: The Representative Actions Directive Assessed 419
Karl Wörle & Oskar J. Gstrein

Diffuse, Fragmented and Collective Interests in Swedish Environmental and Climate Civil Litigation 439
Agnes Hellner

DOKUMENTATION
EU-rättsliga avgöranden av affärsjuridiskt intresse – februari–april 2026 461
Martin Johansson, Isak Lefvert, Sonja Hackl, Josephine Laurent-Hedlund & Matilda Karlsson

Europadomstolens domar – maj–juli 2026 493
Anna Rogalska Hedlund

Europarättslig tidskrift, open access 2026-11-16